

Nr 15.

Ankom till riksdagens kansli den 27 maj 1933 kl. 11 f. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 15, i anledning av väckt motion, I: 159, om ytterligare åtgärder för bekämpande av smuglingen av alkoholvaror.

I en inom riksdagens första kammare väckt, till dess *andra* tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 159, har herr *Johansson-Dahr m. fl.* hemställt, att riksdagen i skrivelse till Konungen måtte anhålla om utredning och förslag rörande ytterligare åtgärder för bekämpande av smuglingen av alkoholvaror dels genom fortsatt och utvidgat samarbete med främmande makter, vilka jämväl hava intresse i denna angelägenhet, och dels genom sådana mått och steg i övrigt, som kunna finnas ägnade att giva större effektivitet åt bevakningstjänsten mot smugleriet i fråga.

Jämväl inom riksdagens andra kammare har väckts en motion av enahanda innehåll (II: 305).

I motionen erkänna motionärerna till en början, att vederbörande myndigheter, tull och polis, i vad på dem ankommer, nedlagt ett förtjänstfullt arbete på motarbetandet av smuglingen, ävensom att smuglingen numera bedrivs eller understöddes av kustbefolkningen i betydligt mindre utsträckning. Den betydande omfattning, vari verksamheten ändock, ehuru numera mest såsom ett särskilt näringsfång, bedrivs, syntes dock nödvändigöra ännu mera verk samma åtgärder för dess stävjande. Bland de uppslag, motionärerna i sådant hänseende närmare angiva, är en undersökning, huruvida icke med ledning av hittills vunna erfarenheter en förbättring av den år 1925 i Helsingfors mellan nio östersjöländer beslutade konventionen angående smuglingens bekämpande skulle kunna åvägbringas, varigenom det med konventionen avsedda syftet fullständigare skulle ernås. Vidare framhålles lämpligheten av separat överenskommelse med Finland, närmast avseende med territorialgränserna sammanhängande spörsmål, vederbörande tull- och polispersonals förseende med tillräcklig och ändamålsenlig utrustning med avseende å båtmaterial o. s. v., vikten av fullgod rekrytering av sådan personal samt reglering i fördelaktig riktning av dess avlönings- och befordringsförhållanden. I och för åstadkommande av ökad hjälp från befolkningens sida gentemot smuglingen framhålles lämpligheten av en för ändamålet lämpad upplysningsverksamhet bland befolkningen, ehuruval den i Stockholm år 1924 bildade sammanslutningen för smuglingens bekämpande till synes icke utan framgång bedrivit sådan verksamhet inom vissa trakter. Slutligen ifrågasätta motionärerna, huruvida icke en utredning

borde ske, om och under vilka former rätt till ekonomisk gottgörelse på ett eller annat sätt skulle kunna beredas åt civil person, vilken verksamt bidragit till uppdragande av smugglingsförsök.

Över motionen, II: 305, har andra kammarens andra tillfälliga utskott i vederbörlig ordning inhämtat utlåtanden från generaltullstyrelsen, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Norrbottens och Malmöhus län, varjämte rikskommittén mot den olagliga rusdryckshanteringen beretts tillfälle att inkomma med yttrande i ämnet.

Utskottet, som fått del av dessa yttranden, vill i det följande lämna en kortfattad redogörelse för det huvudsakliga innehållet i dessa.

Generaltullstyrelsen uttalar, att, innan ytterligare erfarenhet vunnits beträffande spritsmugglingen på Sverige, i vilket avseende styrelsen erinrade om en möjlig verkan av det finska totalförbudets upphävande samt prisstegringen å den legala spriten inom riket, det icke syntes vara lämpligt att vidtaga några mera genomgripande förändringar med avseende å kustbevakningens organisation och utrustning. Till det i motionen framförda förslaget om avslutande av separata överenskommelser om åtgärder för motarbetande av spritsmuggling ville styrelsen uttala sin anslutning. I övrigt hänvisade styrelsen till *dels* ett utlåtandet bilagt, den 28 november 1932 till chefen för finansdepartementet avgivet yttrande angående fråga om fortsatt giltighet av lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin m. m., *dels ock* en av kustbevakningsschefen avgiven promemoria angående beskaffenheten av den för smugglingens bekämpande erforderliga fortskaffningsmaterialen. I omförmälda utredning framhåller styrelsen, att efter en period av nedgång spritsmugglingen på allra sista tiden visat en något uppåtgående tendens men att övervägande antalet mål angående olovlig införsel av eller befattning med sprit avsett smärre mängder sprit, som ofta efter angivelse av skärgårdsbefolkningen anträffats upplagd vid kust, nedsänkt i vatten o. s. v. Styrelsen förutsatte, att några mera vittgående ändringar i de principer, som läge till grund för 1924 års lag, icke nu kunde ifrågakomma. Endast beträffande vissa detaljer funne styrelsen anledning till uttalande. Styrelsen föreslog vidare ändrade bestämmelser rörande panträtt å förverkad farkost (§ 8) i och för förebyggande av vissa skenåtgärder för säkrande av fartyg mot beslag, försäljning av beslagtaget forslingsredskap (§ 22), ändrade bestämmelser i § 23 om angivarandel vid anvisning å plats, där smuggelsprit finnes. Beträffande ändringar i Helsingforskonventionen har styrelsen påpekat vissa önskemål bl. a. i fråga om ändrade bestämmelser om fartygs hemortsrätt m. m. Bland de frågor, som av styrelsen i detta sammanhang ytterligare beröras, är spørsmålet om närmare bestämmande av tull- och polispersonalens uppgifter sinsemellan vid deras verksamhet för spritsmugglingens bekämpande, vilken fråga ansåges kräva särskild utredning, samt kustbevakningspersonalens beväpning och skyldigheten för fartyg att stoppa vid vissa signaler m. m.

Överståthållarämbetet för polisärenden åberopar en av tredje polisintendenten gjord utredning, varvid bland annat framhålles önskvärdheten av, att ekonomisk gottgörelse kunde beredas den, som lämnar polisen upplysningar, varmed kunde vinnas fördelen såväl att den anmälände droges från sin samhällsskadliga verksamhet som att ett osäkerhetstillstånd skapades för de verkliga smugglarna i stort. En stark höjning av straffen för medverkan vid smuggling (forsling o. s. v.) kunde ock bidraga till minskande av olägenheterna. Ändrade och förbättrade former för samarbetet mellan polis- och tullmyndigheterna rekommenderades även.

Länsstyrelsen i Norrbottens län erinrar om, att ehuru redan mycket åtgjorts i tull- och polispersonalens utrustningsfråga, återstode alltjämt åtskilligt, samt framhåller, att det torde i själva verket ej kunna nog uttryckligt fastslås, att ifråga om tekniska hjälpmedel för bevakningspersonalen endast det allra yppersta vore tillfyllest. Även genom en förnuftigt anordnad upplysningsverksamhet bland befolkningen i kust- och gränstrakterna torde man sannolikt kunna åstadkomma en ej oväsentlig minskning av spritsmugglingen. Att däremot införa ett formligt utbildat system med ekonomiska belöningar åt enskilda personer, vilka bidragit till uppdagande vid smuggeriförsök, syntes föga tilltalande. Vidkommande förslaget att vidare utbygga det mellanstatliga samarbetet för bekämpande av smugglingen, hyste länsstyrelsen för sin del tvekan, om större resultat därav vore att förvänta. En ej ringa samverkan mellan konventionsländernas vederbörande myndigheter vore redan etablerad. En jämkning av utlämningslagens bestämmelser i riktning mot ökad rätt till avisning ur landet av vissa personer vore förtjänt av beaktande. Länsstyrelsen hade för avsikt att ur statspolisen ställa till polismyndigheternas i gränsbygden förfogande behövligt tillskott av ökad arbetskraft. Slutligen påpekar länsstyrelsen vissa svårigheter, beroende på olikartad spritlagstiftning i närliggande länder. Enligt styrelsens uppfattning skulle en lämplig sänkning av motboksåldern och vissa andra uppmjukningar av gällande restriktionssystem i allt fall för ifrågavarande landsändas vidkommande utgöra det måhända mest verksamma medlet för rådande av bot på den florerande spritsmugglingen och andra därmed sammanhängande betänkliga företeelser. Länsstyrelsen biträder motionärernas förslag om att utredning verkställes rörande lämpligheten av att ytterligare åtgärder vidtagas för bekämpande av insmugglingen av sprit, särskilt vad rör spørsmålet om förlänande åt själva bevakningstjänsten av ökad effektivitet.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län avstår från att yttra sig om de i motionen vidrörda frågorna, som lära vara föremål för behandling i finansdepartementet, men framhåller vikten av lämplig utrustning för bevakningspersonal ävensom att en lämpligt ledd upplysningsverksamhet bland befolkningen i kusttrakter skulle medföra lyckliga verkningar. Slutligen ifrågasätter länsstyrelsen ändrade bestämmelser i syfte att bereda ökad möjlighet att genom ekonomisk gottgörelse och på andra sätt bekämpa olovlig spritinförsel.

Länsstyrelsen i Malmöhus län tillstyrker — under framhållande av att ett intimt samarbete mellan vederbörande myndigheter vore av den största betydelse för att göra bevaknings- och spaningsarbetet så effektivt och samtidigt så billigt som möjligt — en utredning, som tar sikte på behovet av ökat samarbete mellan tull- och polispersonalen, varvid borde undersökas i vilket avseende gällande föreskrifter om beslagareandel anses böra ändras för undvikande av sådan konkurrens mellan olika spaningspersonal, som möjligen kan påvisas. Vid länsstyrelsens utlåtande fanns fogad, bl. a., en av vederbörande polismyndighet avgiven P. M. med vissa önskemål angående ytterligare åtgärder för bekämpande av smugglingen av alkoholvaror.

Rikskommittén mot den olagliga rusdryckshandlingen påpekar, att en avmattning i smugglingen lärere föreligga under senare tid, vartill bl. a. tullens och spritpolisens energiska arbete samt den bedrivna propagandarörelsen torde hava medverkat. Kommittén ifrågasätter vissa åtgärder ifråga om motboksbestämmelserna till förhindrande av olaga överlåtelse samt påpekar, att hembränningen på senare tid åter tagit fart. Med motionärerna instämmer kommittén ifråga om samarbete med grannlänternas myndigheter, om vikten av en god teknisk utrustning åt bevakningspersonalen, samt av goda tjänstgöringsförhållanden åt denna. Slutligen erinrar kommittén om, att den deltagit i propagandan mot smugglingen på skilda sätt samt att kommittén gjort framställning till Kungl. Maj:t ifråga om ekonomisk gottgörelse till allmänheten vid deltagande i kampen mot smugglingen.

Utskottet.

Insmugglingen av alkoholvaror från andra länder utgör en allvarlig fara för folknykterheten samtidigt som den är en fråga av nationalekonomisk vikt och äger moralisk betydelse. Det är därför otvivelaktigt, att kraftiga åtgärder mot densamma äro av allmän och stor betydelse. I full insikt härom hava också av statsmyndigheterna vidtagits åtskilliga åtgärder, ägnade att förläna kampen mot smugglingen större effektivitet, och enligt vad som uppgives har också härigenom densamma kunnat i någon mån stävjas. Emellertid synas dessa bemödanden ännu icke hava lykats tillfyllest och ytterligare åtgärder äro därför erforderliga. Utskottet anser därför önskligt, att en undersökning verkställas rörande vilka åtgärder som i berörda hänseende kunna vara lämpliga och genomförbara. I detta sammanhang vill utskottet, erinra om 1928 års rusdryckskommitté, vilken torde beakta det inflytande, som nykterhetslagstiftningen i allmänhet kan utöva på de anmärkta missförhållandena.

Ehuru det givetvis ankommer på den närmare undersökningen att härvidlag framkomma med förslag, vill emellertid utskottet fästa uppmärksamheten på några i motionen och utlåtandena däröver angivna åtgärder, som även enligt utskottets åsikt böra underkastas närmare prövning. Det torde sålunda böra prövas, huruvida icke med ledning av hittills vunna erfarenheter ett fortsatt utbyggande av Helsingforskonventionen borde ske, varjämte frågan om avslutande av separata överenskommelser med enskilda stater, som hava med Sverige

gemensamt intresse att bekämpa smugglingen, borde ägnas särskild uppmärksamhet. Då effektiviteten i kampen mot smugglarna i hög grad är beroende av den utrustning, som tillhandahålles tull- och poliskårerna, bör givetvis frågan om dessa kårers tekniska hjälpmedel, exempelvis beväpning och motorbåtar, underställas utredningen i avsikt att göra personalen modernt och ändamålsenligt utrustad. Jämväl torde böra undersökas, huruvida och i vad mån den för smugglingens bekämpande sysselsatta personalen bör beredas bättre befordrings- och lönevillkor, så att till tjänsterna dragas verkligt dugande personal. Av övriga frågor, som beröras i myndigheternas utlåtanden, synas följande förtjänta av närmare undersökning: största möjliga samarbete mellan polis- och tullmyndigheterna, en kraftig höjning av straffen för medverkan vid smuggling samt ökad upplysningsverksamhet särskilt bland befolkningen i kust- och gränstrakterna. Utskottet ställer sig emellertid mycket betänksamt mot förslaget om rätt till ekonomisk gottgörelse åt civil person, som verksamt bidragit till uppdagande av smugglingsförsök. Verkningarna av det angivarsystem, som genom sådan gottgörelse skulle uppkomma, anser utskottet böra närmare övervägas. Utskottet vill dock i varje fall icke avvisa tanken att belöning i form av gratifikation skulle kunna tilldelas den civilperson, som visat särskild rådhets och särskilt intresse i kampen mot smugglarna.

Utredningen torde böra bedrivas med den skyndsamhet, sakens vikt kräver.

I anledning av motionen och med stöd av det ovan anförda hemställer utskottet,

att första kammaren för sin del måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande ytterligare åtgärder för bekämpande av smugglingen av alkoholvaror samt vidtagande av de åtgärder, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 11 maj 1933.

På utskottets vägnar:

EDWIN BERLING.

Närvarande: herrar *Berling, Forslund, Bengtsson, Björck, John Th., Rydberg, Hjalmarsson*, von Heland.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.